

Spis treści

Tom I

Słowo wstępne *Michael Gregory* 13

Raport 1 Sytuacja demograficzna Polski *Janina Józwiak* 15

Główne wnioski 17

1.1 Metodologia 21

1.2 Stan i struktura ludności 22

1.3 Ruch naturalny ludności 31

1.4 Wybrane cechy społeczno-ekonomiczne ludności 38

1.5 Prognoza ludności do roku 2030 45

1.6 Zróżnicowanie regionalne procesów demograficznych 48

Aneks 51

Bibliografia i źródła 52

Spis tablic i rysunków 52

Raport 2 Rodziny i gospodarstwa domowe *Janina Józwiak* 55

Główne wnioski 57

2.1 Metodologia 58

2.2 Ogólne tendencje zmian struktury rodzin i gospodarstw domowych 59

2.3 Matki i ojcowie z dziećmi na tle innych rodzin 64

2.4 Gospodarstwa domowe kobiet i mężczyzn 71

2.5 Zróżnicowanie regionalne rodzin i gospodarstw domowych 77

Aneks 80

Bibliografia i źródła 81

Spis rysunków i tablic 81

Raport 3 Warunki życia i ubóstwo *Janina Józwiak* 83

Główne wnioski 85

3.1 Metodologia 87

3.2 Zamożność i zasobność gospodarstw domowych 88

3.3 Ubóstwo dochodowe 100

3.4 Wpływ transferów społecznych na ubóstwo 110

Aneks 112

Bibliografia i źródła 121

Spis rysunków i tablic 121

Raport 4 Aktywność ekonomiczna kobiet i mężczyzn *Bogdan Cichomski* 123

Raport 4.1 Aktywność ekonomiczna kobiet i mężczyzn *Bogdan Cichomski* 125

Główne wnioski 127

4.1.0 Ludność Polski według płci i wieku w latach 1990–2003 129

- 4.1.1 Bilans ludności w wieku produkcyjnym według płci w latach 1990–2003 133
- 4.1.2 Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci w latach 1994–2003 135
- 4.1.3 Aktywność zawodowa populacji w wieku produkcyjnym 153
- 4.1.4 Aktywni zawodowo według płci i wieku 157
- 4.1.5 Aktywni zawodowo według płci i wykształcenia 159
- 4.1.6 Osoby niepełnosprawne aktywne zawodowo według płci 162
- 4.1.7 Bierni zawodowo według płci 164
- 4.1.8 Przyczyny nieposzukiwania pracy wśród biernych zawodowo według płci 166
- Aneks tabelaryczny 168
- Aneks teoretyczny 180
- Źródła danych 184
- Bibliografia 185
- Spis tablic i rysunków 186

Raport 4.2 Pracujące kobiety i pracujący mężczyźni *Bogdan Cichomski* 189

- Główne wnioski 191
- 4.2.1 Charakterystyka pracujących 194
- 4.2.2 Charakterystyka pracy osób pracujących 200
- 4.2.3 Praca dodatkowa pracujących 209
- 4.2.4 Pracujący poszukujący innej pracy głównej lub dodatkowej 212
- 4.2.5 Pracujący według faktu pracy w badanym tygodniu oraz przyczyny, dla której nie pracowali 213
- 4.2.6 Pracujący według rodzaju umowy o pracę i okresu zatrudnienia 215
- 4.2.7 Liczba zatrudnionych w zakładzie pracy 217
- 4.2.8 Liczba godzin pracy i warunki pracy 218
- 4.2.9 Pracujący według uczestnictwa w pozaszkolnych formach kształcenia 221
- 4.2.10 Pracujący niezdolni do pracy, niepełnosprawni i inwalidzi 225
- Aneks 226
- Źródła danych 232
- Bibliografia 232
- Spis tablic i rysunków 234

Raport 4.3 Bezrobocie kobiet i mężczyzn *Bogdan Cichomski* 237

- Główne wnioski 240
- 4.3.0 BEZROBOCIE DEKLAROWANE (NA PODSTAWIE BAEL 1994–2003) 242
- 4.3.0.1 Poziom bezrobocia w latach 1994–2003 243
- 4.3.0.2 Charakterystyka bezrobotnych w latach 1994–2003 252
- 4.3.0.3 Bezrobotni zarejestrowani w urzędzie pracy i pobierający zasiłek dla bezrobotnych w latach 1994–2003 256
- 4.3.0.4 Czas poszukiwania pracy w latach 1994–2003 258
- 4.3.0.5 Bezrobotni według głównego źródła utrzymania i płci w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 1994–2003 261
- 4.3.0.6 Bezrobotni poprzednio pracujący w latach 1994–2003 262
- 4.3.0.7 Poprzednia praca bezrobotnych w latach 1994–2003 265
- 4.3.0.8 Bezrobotni według metod starania się o pracę i płci w latach 1994–2003 270
- 4.3.1 BEZROBOCIE REJESTROWANE 272
- 4.3.1.1 Poziom bezrobocia 272
- 4.3.1.2 Bezrobotni według województw i płci w ogólnej liczbie bezrobotnych, stan w końcu grudnia 2004 275

- 4.3.1.3 Długość i doświadczenia bezrobocia 276
- 4.3.1.4 Bezrobotni według płci i wieku w ogólnej liczbie bezrobotnych 277
- 4.3.1.5 Bezrobotni według poziomu wykształcenia i płci w ogólnej liczbie bezrobotnych 278
- Aneks 280
- Źródła danych 291
- Bibliografia 291
- Spis tablic i rysunków 293

Raport 5 Wynagrodzenie kobiet i mężczyzn w latach 1996–2002

Bogdan Cichomski 295

- Główne wnioski 297
- 5.1 Zróżnicowanie wynagrodzeń kobiet i mężczyzn w latach 1996–2002 299
- 5.2 Wynagrodzenia kobiet i mężczyzn według wykształcenia w latach 1996–2002 316
- 5.3 Wynagrodzenia kobiet i mężczyzn według grup zawodowych w latach 1996–2002 320
- 5.4 Wynagrodzenia kobiet i mężczyzn według sektora własności w latach 1996–2002 323
- 5.5 Wynagrodzenia kobiet i mężczyzn według sektora ekonomicznego w latach 1996–2002 326
- 5.6 Wynagrodzenia kobiet i mężczyzn według sekcji PKD 327
- 5.7 Wynagrodzenia kobiet i mężczyzn według wielkości zakładu pracy 328
- 5.8 Wynagrodzenia kobiet i mężczyzn według wieku 329
- 5.8 Wynagrodzenia kobiet i mężczyzn według województw 330
- Aneks tabelaryczny 332
- Aneks teoretyczny 342
- Źródła danych 346
- Literatura 346
- Spis tablic i rysunków 346

Raport 6 Edukacja Renata Siemińska 349

Główne wyniki i wnioski 351

- 6.0 Wstęp – uwagi metodologiczne 355
- 6.1 Drogi edukacyjne dzieci, młodzieży i dorosłych (szkoły podstawowe, gimnazja, średnie, policealne) poniżej szkolnictwa wyższego 360
- 6.2 Szkolnictwo wyższe – studenci 380
- 6.3 Kadra naukowa w szkołach wyższych i instytutach badawczych 396
- 6.4 Kształcenie ustawiczne 408
- 6.5 Aspiracje edukacyjne społeczeństwa polskiego w latach 1993–2004 416
- 6.6 Podsumowanie 421
- Aneks 422
- Bibliografia i źródła 469
- Spis tablic i rysunków 470

Raport 7 Zdrowie kobiet i mężczyzn Janina Józwiak 475

Główne wnioski 477

- 7.1 Metodologia 481
- 7.2 Samoocena stanu zdrowia i występowanie długotrwałych problemów zdrowotnych 485
- 7.3 Niepełnosprawność prawna i biologiczna 494
- 7.4 Korzystanie z usług medycznych 500
- 7.5 Zdrowie reprodukcyjne 507
- 7.6 Wybrane elementy stylu życia wpływające na stan zdrowia i umieralność 517
- 7.7 Trwanie życia i umieralność (ten rozdział i następny dostępne w Internecie)
- 7.8 Zróżnicowanie terytorialne niepełnosprawności i umieralności w Polsce

Bibliografia i źródła danych 529

Spis rysunków 530

Raport 8 Zabezpieczenie społeczne Janina Józwiak 533

Główne wnioski 535

8.1 Metodologia 536

8.2 Osoby ubezpieczone w systemie emerytalno-rentowym 541

8.3 Zabezpieczenie na starość 542

8.4 Zabezpieczenie z tytułu niezdolności do pracy: renta inwalidzka i socjalna 559

8.5 Zabezpieczenie z tytułu śmierci żywiciela rodziny: renta rodzinna 572

8.6 Świadczenia społeczne związane z macierzyństwem i wychowaniem dzieci 577

8.7 Pomoc społeczna 582

8.8 Kobiety i mężczyźni w starym i nowym systemie emerytalnym 586

Aneks 590

Bibliografia i źródła 595

Spis rysunków i tablic 595

Raport 9 Zarządzanie czasem – budżet czasu Renata Siemińska 599

Główne wyniki i wnioski 601

9.1 Uwagi metodologiczne 604

9.2 Przeciętna ilość czasu zużyta na wykonywanie określonej czynności bez względu na to, czy dana osoba wykonywała ją, czy nie według płci w latach 1976, 1984, 2003/2004 (wskaźnik I) 607

9.3 Przeciętny czas wykonywania czynności w godzinach i minutach w ciągu doby przez osoby wykonujące daną czynność według płci w latach 1976, 1984, 2003/2004 (wskaźnik II) 613

9.4 Dobowy budżet czasu osób w wieku 18 lat i więcej według płci dla lat 1976, 1984, 2003/2004. Odsetek osób wykonujących czynności (wskaźnik III) 618

9.5 Budżet czasu w latach 2003/2004 622

9.6 Opieka nad dziećmi, ludźmi starymi, niepełnymi (instytucjonalna i pozainstytucjonalna) 632

9.7 Płeć a starość – oczekiwania i obowiązki kobiet i mężczyzn w kontekście wzorów kulturowych i polityki państwa 646

9.8 Preferowane formy opieki nad ludźmi starymi – oczekiwania wobec państwa, organizacji społecznych, rodziny 661

9.9 Podsumowanie 668

Aneks 669

Bibliografia i źródła 685

Spis tablic i rysunków 685

Tom II

Raport 10 Życie publiczne – podejmowanie decyzji Renata Siemińska 689

Główne wyniki i wnioski 691

10.0 Wstęp – uwagi metodologiczne 694

10.1 Kobiety i mężczyźni w polskim parlamencie w latach 1989–2005 696

10.2 Kobiety i mężczyźni w samorządach terytorialnych w latach 1990–2006 703

10.3 Członkowie rządu, administracji centralnej i lokalnej w Polsce (porównania międzynarodowe) 709

- 10.4 Członkowie zarządów partii politycznych (według danych z 2003 roku) 710
- 10.5 Polscy członkowie Parlamentu Europejskiego 711
- 10.6 Postawy i wartości związane z uczestnictwem w polityce 711
- 10.7 Kobiety i mężczyźni w wymiarze sprawiedliwości 716
- 10.8 Kobiety i mężczyźni na kierowniczych stanowiskach w sferze gospodarczej 719
- 10.9 Kierownicze stanowiska w nauce i szkolnictwie wyższym według płci 720
- 10.10 Nauczycielki i nauczyciele pełniący funkcje w urzędach administracji rządowej w 2003 roku 724
- 10.11 Struktury kierownicze mediów publicznych i prywatnych 724
- 10.12 Podsumowanie 727
- Aneks 728
- Bibliografia 750
- Spis tablic i rysunków 751

Raport 11 Korzystanie z nowych technologii informacyjnych Renata Siemińska 755

Główne wyniki i wnioski 757

- 11.0 Wstęp – uwagi metodologiczne 761
- 11.1 Posługiwanie się komputerem 762
- 11.2 Miejsce korzystania z komputera 764
- 11.3 Użytkowanie komputera i Internetu (w świetle wyników badań nad budżetem czasu 2003/2004) 771
- 11.4 Rola nowych technologii w kształceniu nieformalnym 781
- 11.5 Podsumowanie 791
- Aneks 792
- Bibliografia 793
- Spis tablic i rysunków 793

Raport 12 Przemoc Renata Siemińska 795

Główne wyniki i wnioski 797

- 12.0 Wstęp – Uwagi metodologiczne 799
- 12.1. Dziewczęta i chłopcy, kobiety i mężczyźni wśród skazanych i aresztowanych w latach 1990–2003 801
- 12.2 Przemoc domowa i seksualna (w świetle danych policji – program TEMIDA) 810
- 12.3 Przemoc domowa i seksualna (w świetle interwencji „Niebieskiej Karty”) 816
- 12.4 Handel ludźmi, przymuszanie do uprawiania prostytucji, сутенерство 818
- 12.5 Świadomość zagrożenia handlem ludźmi, przymuszaniem do uprawiania prostytucji w świetle badań opinii publicznej 820
- 12.6 Społeczeństwo polskie o zachowaniach agresywnych w domu 823
- 12.7 Podsumowanie 833
- Literatura 835
- Spis tablic i rysunków 835
- Aneks 840

Wzmocnienie polityk równego traktowania kobiet i mężczyzn

(Instytut Psychologii Zdrowia) 885

Wprowadzenie Przemoc domowa – wybrane zagadnienia 887

Raport 1 W poszukiwaniu pomocy – analiza danych „Niebieskiej Linii” 894

Raport 2 Zjawisko przemocy domowej w życiu młodych Polaków 900

Raport 3 Rozmiary przemocy w związkach 905

Raport 4 Postawy wobec zjawiska przemocy w rodzinie 908

Raport 13 Porównania międzynarodowe Esther Breitenbach 911

Wstęp 913

13.1 Badania porównawcze Unii Europejskiej 915

13.2 Wskaźniki równości płci dla Unii Europejskiej 916

13.3 Zatrudnienie 917

13.4 Płaca i dochód 919

13.5 Podejmowanie decyzji 920

13.6 Wiedza 920

13.7 Średnia oczekiwana długość życia i liczba lat zdrowego życia 921

13.8 Średni wiek kobiet w chwili urodzenia pierwszego dziecka 922

13.9 Podsumowanie 922

Tablice 924

Wykresy 940

Uwagi o źródłach danych i o metodologii 943

Źródła danych dla porównań międzynarodowych 948

Bibliografia 948

Raport 14 Badanie gospodarstw domowych (Pentor) 949

Wprowadzenie 951

Główne wyniki i wnioski 955

14.1 Sfera materialna i sfera wartości w życiu respondentów 957

14.2 Opinie o małżeństwie 965

14.3 Podział ról w gospodarstwie domowym 968

14.4 Wychowanie dzieci i opieka nad nimi 976

14.5 Opieka nad osobami starszymi 983

14.6 Sieci społeczne i przynależność do różnego typu organizacji 986

14.7 Praca zawodowa 990

14.8 Otwartość na zmiany – ustawiczne kształcenie oraz korzystanie z najnowszych technologii i osiągnięć cywilizacyjnych 1002

14.9 Mobilność – praca za granicą oraz wyjazdy w innych celach 1006

14.10 Dyskryminacja – odczuwanie i przejawy dyskryminacji 1008

14.11 Stosunek do przemocy 1011

Spis rysunków i tablic 1014

Nota metodologiczna 1016

Raport 15 Kariery młodych naukowców (Pentor) 1019

Wprowadzenie 1021

Główne wyniki i wnioski 1025

15.1 Wybór kariery akademickiej – motywacje i realizacja oczekiwań 1027

15.2 Cechy, umiejętności i doświadczenia przydatne w karierze akademickiej 1030

15.3 Sytuacja finansowa 1031

15.4 Przebieg kariery naukowej 1034

15.5 Mobilność, udział w stypendiach zagranicznych 1042

15.6 Życie rodzinne 1045

15.7 Stosunek do powszechnych stereotypów płci 1049

Spis rysunków i tablic 1058

Nota metodologiczna 1060

Raport 16 Właściciele małych firm (Pentor) 1061

Wprowadzenie 1063

Główne wyniki i wnioski 1067

16.1 Charakterystyka firm prowadzonych przez kobiety i mężczyzn 1069

16.2 Przebieg kariery zawodowej 1071

16.3 Obecna sytuacja zawodowa 1072

16.4 Prowadzenie firmy – przeszkody i ograniczenia 1076

16.5 Praca a płęć 1079

16.6 Sytuacja materialna 1082

16.7 Życie rodzinne 1084

16.8 Praca a poczucie dyskryminacji 1092

16.9 Stosunek do powszechnych stereotypów płci 1093

16.10 Czynniki sukcesu życiowego 1100

Spis rysunków i tablic 1101

Nota metodologiczna 1103

Raport 17 Wizerunek kobiet i mężczyzn w mediach – analiza treści (Pentor) 1105

Nota metodologiczna 1107

Główne wnioski 1110

17.1 Obecność kobiet i mężczyzn w mediach 1112

17.2 Role kobiet i mężczyzn w przekazach medialnych 1113

17.3 Ranga ról kobiet i mężczyzn w strukturze narracyjnej przekazów medialnych 1115

17.4 Obecne w mediach stereotypy płci 1116

17.5 Ocena kobiet i mężczyzn w mediach z perspektywy nadawcy 1128

17.6 Obecność w mediach problematyki płci 1129

Aneks 1130

Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości kobiet w Polsce Janina Sawicka 1149

1 Metoda i źródła danych empirycznych 1151

2 Psychospołeczna i społeczno-demograficzna charakterystyka kobiet prowadzących własne firmy 1155

3 Ekonomiczna charakterystyka firm prowadzonych przez kobiety 1161

4 Usługi zewnętrzne oraz wykorzystanie komputera i Internetu w małych firmach prowadzonych przez kobiety 1173

5 Bariery funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw prowadzonych przez kobiety 1178

6 Nadzieje i obawy polskich przedsiębiorców wobec integracji z Unią Europejską 1184

Bibliografia 1192

Sytuacja kobiet wiejskich na rynku pracy w Polsce Nina Derejska, Anna Skwara 1193

Wstęp 1195

1 Zmiany w aktywności ekonomicznej Polek w latach 1988–2002 1195

2 Porównanie aktywności ekonomicznej Polek w miastach i na wsi w 2002 roku 1212

3 Sytuacja kobiet wiejskich na rynku pracy w 2002 roku 1227

Spis tablic i rysunków 1248

Kobiety wiejskie w Polsce i w Unii Europejskiej Iwona Kurek 1253

1 Charakterystyka i analiza rynku pracy w Unii Europejskiej 1255

2 Sytuacja kobiet na rynku pracy 1262

Bibliografia 1304

Aneks 1306

Sołtyski w Polsce *Małgorzata Fuszara* 1307

1 Cechy społeczno-demograficzne badanych 1310

2 Wybór i liczba kadencji 1315

3 Reakcja rodziny na wybór kobiety na sołtysa. Organizacja życia codziennego 1317

4 Główne problemy sołectwa 1318

5 Rada sołecka 1321

6 Równe szanse czy dyskryminacja kobiet? 1323

7 Sołtys czy sołtyska? Wpływ płci na pełnienie funkcji sołtysa 1325

8 Problemy w sprawowaniu urzędu 1328

Uwagi końcowe 1331

Bibliografia 1332